

Opiata prenumeracyjna na Kronikę Wiadomości Krajowych i Zagranicznych, wynosi: a) w Warszawie rocznie: rs. 7. kop. 20 (złp. 48.); 3) kwartalnie rs. 1 kopiejek 80 (złp. 12); miesięcznie kop. 60 (złp. 4.)

KRONIKA

Na prowincji w Królestwie z pocztą rocznie rs. 12 (złp. 80); kwartalnie rs. 3 (złp. 20). W Cesarstwie też sama opłata co na prowincji w Królestwie, z dodaniem rs. 4 rocznie lub 1 kwartalnie za ko-
perty.

WIADOMOŚCI KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH.

Jutro ŚŚ. Eljasza Proroka i Czesława W.

Wschód słońca o g. 4 m. 2. — Zach. o g. 8 m. 8.

Biuro Redakcji przy ulicy Krakowskie-Przedmie-

ście w domu Nro 391. naprzeciw Saskiego placu.

Dziś rano stopni ciepła 14, wczoraj w poł. ciep. 21

Wysokość wody na Wiśle stóp 1. cali 11.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Wypis z protokołu sekretarjatu stanu Królestwa Polskiego.

Z BOŻEJ ŁASKI
MY ALEXANDER DRUGI,
CESARZ I SAMOWŁADCA WSZECH ROSSJI, KRÓL POLSKI,
WIELKI XIĄŻE FINLANDZKI,
& & &

Biorąc na uwagę, że dotychczasowe przepisy w NASZYM Królestwie Polskiem, co do pobierania procentów na rzecz funduszu inwalidów, objęte w postanowieniu rady administracyjnej z dnia 18 (30) grudnia 1834 r. oraz w artykule 16ym Ukazu Najwyższego z d. 15 (27) czerwca 1844 r. potrzebują niejakich odmian ze względu na przepisy w Cesarstwie obowiązujące, o ile miejscowość na to pozwala, — na przedstawienie rady administracyjnej Królestwa, rozkazujemy:

Artykuł 1. Na rzecz funduszu inwalidów, pobierane być mają w Królestwie Polskiem opłaty następujące:

1) Po 10/100 na raz jeden: od nagród, wynagrodzeń, darów, wsparć i zasiłków pieniężnych, udzielanych przez NAS, lub przez władze Królestwa, mające do tego prawo, a przenoszących wartość swoją kwotę rs. 50, tudzież od podarunków.

2) Po 5% na raz jeden: od pożyczek pieniężnych, udzielanych ze skarbu, bez obowiązku płacenia procentu, na czas dłuższy od roku jednego.

3) Po 1% rocznie:

a) od dzierżaw czasowych, czyliarend, nadawanych według summ płaconych przez poprzedzającego dzierżawcę lub od pieniędzy w miejsce tych arend, wyznaczanych;

b) od pieniędzy stołowych i porcyjnych, przy każdej ich wypłacie, a to niezależnie od takiegoż procentu, potrącanego na fundusz wdów i sierot, a oddanego na rzecz stowarzyszenia emerytalnego w Królestwie.

4) Po siedmi i pół kopiejek srebrem na raz jeden od każdej dziesiątyny ziemi, wieczystie nadanej.

Art. 2. Z darów, zasiłków pieniężnych i t. d. w punkcie 1, poprzedzającego artykułu wyrażonych, nie ulegają potrąceniu na rzecz funduszu inwalidów następujące:

1) Dary pieniężne, udzielane za prace i koszta przy wyrobie medali, lub innych dzieł, sztuki, a także

pieniądze za wykonanie jakichkolwiek przedmiotów, tytułem wynagrodzenia wypłacane.

2) Wsparcia i zasiłki, udzielane osobom w służbie rządowej jadącym na kurację i podróż w tym celu do wód mineralnych, lub do rodziny, z powodu drożyzny, na przejazd urzędników do miejsca urzędowania, na wychowanie dzieci, lub ich odwiezienie do zakładów naukowych na umundurowanie przy awansie na offcera, na drukowanie książek, na wynagrodzenie strat, z jakiego bądź powodu poniesionych, na wynagrodzenia, udzielane urzędnikom za czynności, w godzinach nie służbowych wykonane, nakoniec, pieniądze na pochowanie zwłok dawane.

3) Wsparcia czasowe, udzielane b. wojskowym i ich rodzinom, niemającym prawa do pensji lub wsparcia dożywotniego.

4) Pieniądze cudzoziemcom jakim bądź tytułem udzielane.

5) Podarunki, gdy wartość ich nieprzenosi rs. 86.

6) Wsparcia jednorazowe urzędnikom, uwolnionym od służby lub ich rodzinom, w miejsce pensji emerytalnej, udzielane, gdy nieprzenoszą rs. 300; wsparcia zaś, zapewnione dopiero rzeczonym rodzinom art. 22 ustawy emerytalnej z d. 4 (16) marca 1835 r. lecz względu na ich wysokość.

7) Nagrody, udzielane nauczycielom szkół parafjalnych i elementarnych, utrzymywanych kosztem osób, lub towarzystw prywatnych.

8) Nagrody za schwytanie zbiegłych lub innych przestępców i ratowanie ginących; nakoniec:

9) Zasiłki, udzielane na kształcenie się naukowe lub techniczne.

Chociażby przy udzielaniu pieniędzy nie wyrażono, jakim tytułem one udzielają się; jeśli wszakże, według ducha powyższych wyłączeń, nie ulegają potrąceniu na rzecz inwalidów, potrącenia tego czynić nie należy.

Art. 3. Przypadające od osób, mających sobie nadane ordery lub medale, opłaty jednorazowe na rzecz inwalidów, pobierać należy, równie jak i wyłączenia od tejsze opłaty dopuszczając, według przepisów, w Cesarstwie obowiązujących.

Art. 4. Z opłat paszportowych pobierać na fundusz inwalidów część, oddzielnymi przepisami wskazaną.

Art. 5. Postanowienie rady administracyjnej z d. 18 (30) grudnia 1834 r. obowiązywać przestaje.

Art. 6. Wykonanie niniejszego ukazu NASZEGO, który

jeden, a ten, chociażby chciał, tego nie zrobi, bo ja nie dopuszczę, mając go zwłaszcza w mym domu.

— Młody Ożarowski? — rzekł na to hetman, — a czy nie ten to będzie, który się temi czasy bił z Flemingiem w Krakowie?

— Ten sam.

— Sodalis Marianus! — powiedział hetman z uśmiechem, — dziwnie krew ciepła w tym kawalerze! Słyszałem o nim. Chwalono mi go nawet, osobiście kobiety. Nie przeczę też temu, że dobra bitwa bywa zawsze z pożytkiem, ale w tej bitwie wielkiego sensu nie widzę, bo co za sens doprowadzać do bitwy z tak znacznym oficerem królewskim i to jeszcze natenczas, kiedy król już na nowo ufortyfikowany na tronie i dzierży wszystko w swych rękach?

— Rozmaite są rzeczy widzenia, — rzekł na to miecznik. Ale ja mu tej bitwy nie ganię, owszem nawet, bardzom mu ją pochwalił, zwłaszcza że jest to młodzieniec godzien pochwały z każdego względu.

— I jabym mu ją pochwalił, — powiedział hetman, — lecz nie w tym razie i nie takiemu chłopcu, który potrzebuje promocji i mógłby

w dzienniku praw umieszczony być ma, radzie administracyjnej Królestwa polecamy.

Dan w Carskim Siele d. 3 (15) czerwca 1858 r.

(podpisano) »ALEXANDER«.

przez CESARZA I KRÓLA.

Minister, Sekretarz Stanu,

(podpisano) J. Tymowski.

NAJJAŚNIEJSZY PAN, Ukazem Najwyższym, na d. 3 (15) czerwca r. b. wydanym, odmówił dalszej łaski odwołującej się do niej Apollonji Zielińskiej (inaczej Zieleckiej) za powtórne dzieciobójstwo, wyrokiem sądu kryminalnego gubernji Radomskiej, przez sąd apellacyjny i przez X departament rządzącego senatu zatwierdzonym, na pozbawienie wszelkich praw i roboty w zakładach fabrycznych na czas nieograniczony skazanej, a z mocy Najmilościwszego Manifestu z d. 26 sierpnia (7 września) 1856 r. mającej sobie ograniczoną karę robót do lat dwudziestu.

Towarzystwo rolnicze w Królestwie Polskiem.

Uchwałą ogólnego zebrania Towarzystwa Rolniczego, postanowiono urządzenie pracowni chemicznej, służyć mającej do rozwiązywania pewnych zadań ogół rolnictwa pod względem chemicznym obchodzących, jako też do wyjaśnienia różnych szczegółowych pytań, dotyczących się składu gruntów i innych ciał do działań rolniczych wchodzących.

W rozwinięciu tej uchwały, Komitet Towarzystwa Rolniczego ogłasza niniejszy konkurs dla chcących ubiegać się o miejsce kierującego pracownią chemiczną Towarzystwa rolniczego.

Kierujący pracownią dostarczone będzie miał kosztem Towarzystwa wszelkie potrzebne piece, suszarnie, przyrządy chemiczne i pewien fundusz obrotowy na drobne wydatki i odświeżanie chemicznych odczynników, z którego to funduszu składane być mają rachunki półroczne dostatecznie usprawiedliwione.

Wszelkie roboty nadsyłane od komitetu Towarzystwa wykonywane będą w pracowni bez żadnego wynagrodzenia, wszelkie zaś inne zlecenia, ulegać będą pewnej opłacie stopniowanej, stosow-

ja mieć, gdyby ją umiał pozyskać. Czy jest on tutaj?

— Jest, — rzecze miecznik w najlepszej myśli, — możesz go widzieć, I nawet bardzo dobrzeby było, gdybyś go poznał i zachował w pamięci.

— To dobrze, — rzekł Denhoff, — to go obaczę.

Na to miecznik powstał natychmiast i wyszedłszy do drugiej izby, zawołał Ożarowskiego. Bawiący się tam z gośćmi młodzieniec już sobie myślał o tem, że będzie dziś przedstawiony hetmanowi i cieszył się tem niezmiernie; był on bowiem więcej jak pewny, że w tych rozmaitych okolicznościach dzisiejszych, które wszystkie za nim mówiły, będzie od tego tak bardzo natenczas możnego meża wdzięcznie przyjęty i że mu to kiedyś może posłużyć w przyszłości. Jakoż przyszedł w mrugnięciu oka.

Lecz kiedy wszedł a Denhoff się obrócił ku niemu, zaraz już było widać, że coś tu będzie innego. W tej chwili bowiem Denhoff zmienił swą postać nie do poznania, — już to nie był ów gnący się wedle potrzeby kochanego Jasia, przyjaciel, już to był jakiś zwierzchnik surowy, już to był hetman.

SODALIS MARIANUS.

POWIEŚC HISTORYCZNA

ZE STARYCH XIĄG I PAPIEROW SPISANA,

przez

Zygmunta Kaczkowskiego.

(Ciąg dalszy).

(Patrz Nr. Kroniki 186.)

— Za cóż nie ręczysz?

— Za głowę Domaradzkiego, co mi i tak dziwno, że król przez swoją łagodność przepuścił, mając tak dobrą porę do dania szlachcie *exemplum*. Wszystkoby tu przemawiało za królem.

Miecznik na to pokiwał głową. Ponieważ mu jednak o Ożarowskich chodziło, rzekł zaraz:

— Że się nikt o tę śmierć upominać nie będzie, za to ci mogę zaręczyć. Nie masz w tym rodzie takiego, któryby pragnął nagrody za krew ojcowską. W takich wypadkach wymierzenie sprawiedliwości pozostawia się Bogu. Po stolniku zresztą został się tylko syn

wnie do ważności robót. Osoba podejmująca się powyższej posady obowiązana będzie prowadzić.

1) Inwentarz całego zakładu, którego jeden egzemplarz co rok przedstawi komitetowi przed ogólnym zebraniem w terminie przez komitet oznaczonym; wraz ze swym raportem obejmującym wykaz robót wykonanych w pracowni, tak dla Towarzystwa, jak i dla innych interessowanych.

2) Dziennik czynności w pracowni odbywanych w ten sposób, aby opisy i wypadki robót, mogły być stosownie do potrzeby i uznania komitetu zamieszczone w rocznikach gospodarstwa krajowego. Kierujący pracownią chemiczną, oprócz obowiązkowego, ciągłego zajęcia w pracowni, znajdować się powinien w niej codziennie (z wyjątkiem świąt) od godziny 12ej do 2ej w którym to czasie pracownia dla wszystkich interessowanych będzie dostępna. Wolno będzie kierującemu pracownią podejmować się obznajamiania osób należących do składu Towarzystwa z rozbiórami chemicznymi i w tym celu pracownia rozwinięta zostanie na taką stopę, aby jednocześnie dwie lub trzy osoby zajmować się w niej mogły.

Miejsce kierującego pracownią chemiczną Towarzystwa, powierzonym będzie wybranej osobie na mocy kontraktu na lat trzy zawrzeć się mającego.

Wynagrodzenie dla kierującego pracownią, składa się z pensji stałej 600 rs. (4000 złp.), z pomieszkania kawalerskiego zawierającego dwa pokoje z kuchnią, przy dwóch pokojach przeznaczonych oddzielnie na pracownię chemiczną i na koniec z trzecieści części opłaty od rozbiórów platynych. Przy pracowni do posługi utrzymywanym będzie kosztem Towarzystwa stróż miejscowy. Osoby zamierzające się ubiegać o powyższe miejsce, winny poddać się następującym warunkom:

1) Nadesłać pod adresem prezesa Towarzystwa: a) świadectwa i dowody zakładów w których nauki kończyli.

b) opis w języku polskim prac analitycznych, przez siebie wykonanych ze szczegółowym opisem metod używanych, lub przynajmniej wskazać dzieła, w których prace konkurującego zamieszczone zostały.

2) Wykonać trzy analizy przesłanych mu przedmiotów:

a) ziemi, lub jakiegokolwiek gatunku z krajowych opok.

b) popiołów pewnej rośliny.

c) nawozu stajennego lub guana.

Analizy wykonane przez konkurujących podane będą pod rozpoznanie osób przez komitet Towarzystwa zaproszonych.

3) Termin konkursu naznacza się do dnia 1go listopada 1858 r. O bliższych szczegółach dowiedzieć się można osobiście lub listownie u członka sekretarza Towarzystwa Rolniczego w Warszawie w gmachu Towarzystwa Kredytowego przy ulicy Mazowieckiej. — Prezes, Andrzej Zamoyski. Członek-Sekretarz, Władysław Garbiński.

Główna kasa oszczędności. — Wygodnin upłynionym do dnia 6 (18) Lipca roku bieżącego, włącznie, wydano

książeczek nowych 108, na które, tudzież na dawniejsze w 457 wnioskach złożono rs. 9,749 k. 23. Na żądanie 85 uczestników wypłacono (prócz procentu zarok b., rs. 44 kop. 8½), rs. 4,697 kop. 95 i umorzono książeczek oszczędności 32. Przeto uczestników 12,246 posiada kapitał rs. 609,449 kop. 91½.

Korrespondencja Kroniki.

Radom dnia 16 lipca 1858 r.

Jarmark Sto Jańskich — Loterja fantowa. — Jeszcze tatr Chelchowski. — Pogrzeb i wspomnienie o Kochanowskim i Czarnolesiu.

Dwa bywają do roku jarmarki w Radomiu po tygodniu trwające, na Sty Jan i Sty Michał. Jak są liche i mało znaczące pod względem handlowym, z następującego krótkiego lecz rzetelnego opisu przekonać się można. Na każdy jarmark ściągają tu zaledwie kilkunastu żydów kupców z Warszawy, mianowicie z futrami, dywanami, odzieżą męską, zegarami, porcelaną, fajansami, szkłem, mydlami, pachnidłami, parasolkami, laskami i innemi drobnymi przedmiotami jak brzytwy, paski, nożyczki, nożyki, tabakierki, fajki, przybory różne do nich i t. p. Towar ten zwykle dość przebrany, w lichych gatunkach jak kto może lokuje i wystawia to po sklepach, sieniach, bramach, które w tym razie chętnie każdy odnajmuje, to po stołach, straganach i półkach; czapników tu jest znaczna liczba wcale niezgorzonych i tanich; Puryt też tu nie zagląda. Lokacja ta głównie ma miejsce na ulicy Lubelskiej w punkcie między domem Grotta a Rodziewicz. Bywa tu zarazem targ na konie i bydło w tym czasie, i ten ma miejsce na placu przy rogatce Warszawskiej, ale w tym roku przyprowadzono bardzo mało rogacizny, mniej jeszcze koni i to samych roboczych. Drożono się z niemi równie jak z tem wszystkiem, co było do sprzedaży jakoto: bryczki, wozy, powrozy i t. p. Pokup też z tego względu na wszystko był mały, każdy kupował tylko to co mu zaraz potrzebnem było, wstrzymując się z mniej nagłymi sprawunkami do innych jarmarków lub bytności w Warszawie, gdzie wiele rzeczy jest tańszych i do wyboru. Był tu także przez tę parę dni antykwaryusz Warszawski z książkami, a rozłożywszy się z nimi w bramie domu Michalskiego, zachwalał jak mógł i wtykał swój towar po zniżonych cenach, ale także nie było w czem wybierać. Jako szczegół godzien wzmianki oglądaliśmy tu w czasie jarmarku wystawiony w oknie zegarmistrza p. Bosowskiego zegar stółowy po królu Stanisławie Leszczyńskim, na którym oznaczoną była cena rs. 1000. Chlubną jednak jest rzeczą, że na ten zabytek sztuki znalazł się prawdziwy znawca, lubownik, jeden z obywateli ziemskich kupił go niżej kilkanaście rubli zapewne do zbioru swego.

Oprócz jarmarku, bywa tu rok rocznie na Sty Jan zjazd liczny posiadaczy dóbr na umowy kontraktowe i regulację różnych interessów, głównie kupna i sprzedaży majątności ziemskich dotyczących. W ogóle w tym roku bieg takich interessów był dość utrudzony z powodu braku kapita-

łów gotowych. Ci co takowe mieli działali bardzo cicho i ostrożnie, mianowicie gdy szło o wypożyczenie, a jeśli wnosić można, to zdaje się że były kapitały tylko ukryte skoro jeden z nowo nabywców, część szacunku dóbr przeszło 18.000 rs. zapłacił samemi kuponami. Było także parę takich wypadków, że strony umawiające się po zawartym kontrakcie kupna i sprzedaży i wyliczonym zadatku zwykle w takich razach znacznym; pozostały napowrót przy dotychczasowych swych posiadłościach, ryzykując w połowie lub całości zadatek. Nabywając majątek ziemski w tych stronach, nieźle zagospodarowany, rzadko niżej 750 rs. za włokę dać można, a o ile przewidywać należy z dotychczasowej taniości produktów, intraty z dóbr mogą się nie podnieść przy drogości i trudności najemnika, ztąd słuszne obawy przy zmianach posiadłości gruntowych, często nie do brze odsianych. Zjazd obywateli i innych mieszkańców okolicznych w czasie Sto Jańskiego jarmarku miasto tutejsze bardzo ożywia, i po różnych zakładach sprawia ruch wielki. Domy zajezdne, cukiernie, restauracje, winiarnie i jedna uprzywilejowana kawiarnia przed którą na ulicy do odpoczynku i gawędy są wygodne ławy, mają przez te kilka dni wiele gości, prócz tego dużo przybyłych i miejscowych całemi godzinami stojąc na ulicy gruppami (co tu jest jakby zawsze przyjęte) gwarzy o rozmaitych interessach lub baki strzela. Wszelako w tym roku choć muzyka lepiej i czulej (bo ta coraz postępuje) przygrywała w kilku miejscach, nikt długo jej nie słuchał, nie szumił, nie pukał. Szampan nawet Miedzeszyński był jakby w zapomnieniu, angielskie napoje w wielkiej etykiecie, węgrynek à discrétion, tylko bawarek jakoś w przyjaźni. Ludzie co szanują zdrowie choć mają do wyrzucenia, zaczynają coraz lepszy dawać przykład, i nie wstydzą się bynajmniej tego, że na czystej i zdrowej wodzie poprzestają. A teraz słówko o loterii fantowej. Tutejsza Rada opiekuńcza zakładów dobroczynnych, chcąc skorzystać z każdej sposobności, zamierzyła w czasie jarmarku urządzić na dochód szpitala miejscowego Loterję fantową, jakoż zamiar ten piękny najpomyślniejszym uwieńczony został skutkiem. Uprośzone osoby zajęły się zbieraniem fantów tak w mieście jak i w okolicy, a każdy co mógł rad ofiarował. Do zbieranych tym sposobem 400 fantów, pomiędzy którymi było parę wartości 15 rs. dochodzące, dokupiono jeszcze 300 w tutejszym sklepie ubogich i na tę liczbę 700 rozprzedano biletów, każdy po kop. 75. W wigilję Sgo Jana w ogrodzie spacerowym o godzinie 4ej z południa, rozpoczęło się już ciągnięcie, gdzie każdy stosownie do szczęścia zyskał jeżeli nie przedmiot wyrównywający cenę biletu, to przynajmniej zadowolenie. W ogrodzie w tym dniu dobrane dwie muzyki przygrywały do późna licznie i świetnie zebraną publiczność, między którą jakkolwiek stan obywatelski znajdował się, ale nie był tak liczny, jakby się spodziewano. Wieczorem porozwieszane po drzewach lampiony kolorowe i ognie sztuczne,

Nie zwracający na to uwagi miecznik, rzekł wskazując na Jurcia:

— Jmć Ożarowski.

Jurcio się kłaniał, lecz Denhoff ani głową jemu nie kiwnął, tylko zapytał:

— To waść idziesz z Rawiczów, syn krakowskiego stolnika?

— Tak JW. panie, — odpowiedział Jerzy, dziwnie jakoś się mieniać pod surowym wzrokiem hetmana, — s. p. mój ojciec był stolnikiem krakowskim.

— Nie znałem ojca waćpana, — rzekł zaraz hetman, — który wywołał w swym własnym domu tak krwawe zajście z królewskimi wojskami, ale podobno znam matkę, którą często widuję przy pani hetmanowej koronnej. Wszakże to matka?

— Tak JW. panie, to moja matka.

— No i czemuż to waćpan w swoich postępkach nie zasięgasz rady swój matki? Jestem pewny, że wtedy inaczejby wypadały. Potrzebnaż to była waćpanu ta niedorzeczna bitwa z panem Flemingiem? Waćpan się urodził w zacnej rodzinie, przodkowie twoi usiłowali zawsze coś znaczyć, mieli też zawsze piękne urzędy i dostateczne fortuny. Waść nieszczęśliwym przypadkiem zostałeś

się bez fortuny, ojciec twe imię na niełaskę królewską przekazał, waćpan sam ledwie ze szkół wyszedłszy, naraziłeś się twemu panu, i do czegoż to zaprowadzi?

Słyszac to Ożarowski prawie skostniał na miejscu. Wychuchany od dziecka przez obojga rodziców, pieszczony prawie przez swych nauczycieli, ukochany i nieledwie na rękach noszony przez najznamięnitsze osoby, które go znały, jak długo żył, jeszcze takiej przemowy nie słyszał. Ani śnił nawet, żeby mu się coś takiego mogło wydarzyć. Krew mu się ścięła w żyłach i nie był w stanie ani słowa powiedzieć.

— No i cóż waćpan teraz myślisz ze sobą? Począwszy życie od takiego rycerstwa, nie zechce ci się pewnie na zagonie zasiadać. Cóż tedy poczniesz?

Uderzony od razu we wszystkie najdrażliwsze strony młodzieniec, ledwie już słyszał co do niego mówiono. Jakoż rzekł, oczy opuszczając ku ziemi:

— Staram się o to, ażebym dla nauczania się sztuki wojennej mógł wyjechać do Francji.

— Do Francji? — rzekł Denhoff prawie szydąc i obróciwszy się do miecznika, tak mówił:

— Otóżto masz, mój Jasiu, tę naszą szlachetę! Który z nich siedzi na jednej wiosce, chociaż jest otoczony szkołami do koła, nie się uczy; obywatel cum voce ledwie się umie podpisać. Bo i na co mu więcej? Jego ojciec i dziad nie umiał więcej, a pradziad ani nawet i tego — a przecież na sejmikach głosował, konfederował się przeciw królowi i bił się! — Ale niechże z nich który ma kilka wiosek, niech tam jego pradziadek był tylko kasztelanem drażkowym, niech tam się kiedy w dom zabłąkała jaka Potocka, Tęczyńska lub Ossolińska. to choćby te wioski były zadłużone po uszy, już tu szkół nie ma dla niego, już mu trza jechać do Francji. Trza mu tam jechać, bo tam jeździli Potocy, Tęczyńscy i Ossolińscy i pobrali potem buławy i krzesła: a toć i on jest do tego. Ale wraca potem taki szlachetka i choć się poblił trochę po Francji albo po Niemczech, buławy przecież nie weźmie. A co to potem jest w wojsku! Pierwszy malkontent, pierwszy do związków, pierwszy do kojarzenia się z każdym najezdnikiem ojczyzny. Mam ja takich kilku paniczów w moich chorągwiach i wiem co to znaczy.

A tu się zwrócił zaraz do Ożarowskiego i tak mówił:

które się jakoś trochę nieudaly, choć wiele przyczyniły się do przyozdobienia miejscowości.

Nadmienić tu tylko wypada, iż pożądaną by wielce było rzeczą, aby na przyszłość w czasie podobnej zabawy, nie jedna lecz przynajmniej dwie urny do wylosowywania numerów za którymi odbierają się fanty urządzone były, dla uniknięcia tłoku, jaki teraz był przy tej czynności.

Teatr Chełchowski jeszcze tu bawi i przez czas jarmarku prawie codzień dawał przedstawienia dość licznie zwiedzane, znaczniejsze z tych były: *Mulat*, *Szkalbmierzanki*, *Wenećjanki*, *Gość z tamtego świata*, *Ojciec debutantki* i inne jak *Rynaldo Rynaldyni*, który byłby może ściągnął ciekawych, gdyby nie wakacje studenckie; tak też był straszny ten *bandyta*, że z małej liczby widzów, kilku nie czekając końca ratowali się ucieczką. Czasby był, czas, wyrzucić podobne sztuki jakta i *Don Zouan* zwykle grywane po prowincjach, z repertoaru takiego przynajmniej jaki ma p. Chełchowski, który w tym razie powinien dać przykład. Nie można także za dobre uważać tych ogłoszeń teatru, po raz ostatni, jeszcze ostatnie widowisko i t. p., które po trzykroć już miały miejsce a zawsze przeciwnie. Publiczność przez to nie przywiązuje wiary do podobnych obwieszczeń i kiedy prawdziwie będzie po raz ostatni, gotowa się nie zebrać tak, jakby to na pożegnanie wypadało, co może być przykro dla trupy i dla publiczności mającej dla niektórych indywiduów szczerą sympatię, p. Chełchowski powinien by w podobnych ogłoszeniach naśladować Pfeiffra. Prawda że teraz na te parę ostatnich przedstawień niższe zostały ceny biletów i dawane są *benefisa*, co razem niejaka jest zachęta dla publiczności ale to niżenie już cokolwiek zapóźno i nie tak znaczne jakby mogło być.

Przebiegłszy w ten sposób niedość może interesujące wiadomości z tutejszego miasta, w ciągu ostatnich tygodni zaszło, pragniemy na zakończenie poszczycić się chlubnym wspomnieniem wielkiego naszego piewcy z *Czarnolesia*, który przed trzema wiekami, strony tutejsze zamieszkiwał, by tym sposobem odświeżyć go nieco w pamięci ziomków i kolligatów dziś jeszcze dosyć licznie w tejże stronie osiedlonych. Wieś *Czarnolesie* odległa tylko od Radomia o mil 4, ulubione niegdyś ustronie Jana Kochanowskiego, bywa jeszcze i teraz celem odwiedzin ludzi miłujących cnoty i zasługi tego męża położone dla kraju i literatury ojczystej. Nie jeden z przybyłych tu z rozrzewnieniem spocząć jeszcze może w *krześle* tém samém do dziś dnia przechowywaném, w którym dumał ulubiony nasz poeta.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Telegramy.

Paryż 14 Lipca. *Moniteur* ogłasza okólnik hr. Walewskiego, względem zasad prawa morskiego, ułożonych przez kongres paryżski. — Wszystkie państwa przyjęły te zasady, wyjąwszy Hiszpanji i Meksyku, które nie chcą przystać na

zniesienie prawa listów kaperskich. Stany Zjednoczone przeciwnie żądają, aby własności prywatne były zupełnie bezpieczne od chwywania w czasie wojny.

Constitutionnel donosi, że summa dochodów niestałych w pierwszym kwartale, przedstawiała zwiększenie o 14 milj. fr. w porównaniu z odpowiednim okresem 1857 r.

Marsylja 13 Lipca. Poczta z Kalkuty nadeszła tu. Listy donoszą, że koszary angielskie w Allahabad zostały spalone. Pomimo obecności lorda Canning, pięć koszar spłonęło, żołnierze zostający w nich zaledwie zdążyli jak najspieszniejszą ocalić się ucieczką.

Lucknow ciągle jest otoczone.

Mamy nowe szczegóły o rzezi w Dzeddah. Vice-konsul angielski najpierw został zamordowany, następnie fanatycy rozsiekali jego ciało i rzucili chorągiew konsulat. Wszystkie rodziny greckie doznały opieki ze strony morderców, ale wszystkie rodziny angielskie wymordowano. Konsul francuski i jego małżonka zostali zabici, oba konsulaty i archiwa ich zniszczono. Paropływ *Cyclope* przyjął na pokład kanclerza konsulat francuskiego i córkę konsula, tudzież dwadzieścia innych osób.

W Mekce ludność muzułmańska dowiedziawszy się o tej rzezi, obchodziła wielką uroczystość z oznakami radości. Na całym nadbrzeżu morskiem, między ludnością mahometańską panuje wielkie wzburzenie.

Marsylja 14 Lipca. Wczorajsze wieczorne dzienniki tutejsze ogłaszają najsmutniejsze wiadomości z Indji. Dzienniki indyjskie *Englishman* i *Hurkaru* oświadczają, że powstanie upowszechniło się, choroby zaraźliwe szerzą się; armja angielska okazuje nadzwyczajną odwagę, ale coraz zmniejsza się jej liczba. W jednym dniu umarło w Lucknow 90 osób. Dwadziestu żołnierzy padło od słonecznego porażenia.

Pułkownik Thomson umarł na cholerę. 1,500 ludzi posiłków wylądowało. Jeden pułk wzmoenił garnizon w Lucknow.

London 14 Lipca. Do Alexandrii przybyła w dniu 10 b. m. poczta lądowa. Depesza z Malty donosi z Bombay 19 Czerwca, jako fakt urzędowy, że porażka Maharadży Seindia przez powstańców z Calpee i jego przybycie do Agra potwierdziło się. W Rohilcund i Doab było spokojnie, w Behar powstanie przytłumione. Mieszkańcy Lucknow wracają do miasta i rozbrojenie spokojnie postępuje.

Paryż 11 Lipca. Dziś odbędzie się znowu posiedzenie konferencji. (Neue Preus. Ztg)

A N G L J A.

London 13 Lipca. Rząd francuski wprowadził nowe ułatwienie pocztowe dla podróżujących anglików. Mogą oni (ale tylko rodowici anglicy) przybywać do Boulogne i Dieppe, podobnie jak dawniej bez pasportów, wysiadać na ląd i bawić w tych miastach portowych jak długo zechcą. Ale jeśli zechcą udać się dalej w głąb kraju, muszą postarać się o karty legitymacyjne.

Pożar który tu wczoraj wybuchnął w jednej fabryce sztucznych ogni, spowodował pokaleczenie przeszło 100 osób. Sam zakład prawie do fundamentów został zniszczony, a nadto wybuchające ognie, zanosły pożar do drugiego na przeciwną stronę ulicy leżącego zakładu, i oba wysadzone zostały w powietrze z wszystkimi zapasami, niosąc przerażenie i zniszczenie w całej ludnej okolicy. (Pr. St. Anz.)

F R A N C J A.

Paryż 19 Lipca. Chociaż rząd cesarski nie otrzymał żadnej bezpośredniej wiadomości z Dzeddah, rapporta nadeszłe do gabinetu angielskiego, nie pozwalają wątpić o autentyczności tego faktu. Fuad pasza napisał natychmiast do Konstantynopola, żądając szczegółowych wiadomości.

Nie ma dotąd pewności, czy wypuszczenie wody w tylną przystań Cherbourg, będzie mogło zostać dopełnione w d. 4 Sierpnia, jak tego wymagałaby obecność królowej Wiktorji. Operacja ta, której powodzenie zależy może od pewnych warunków przystępu morza, miała się odbyć 7go sierpnia. Podróż królowej angielskiej do Prus, nie pozwala jej pozostać dłużej jak przez dzień 4 Sierpnia w Cherbourg, ale żywiłom rozkazywać nie można, tak jak statkom, które po nich pływają, i dla tego nie możemy na pewno liczyć, czy zalanie przystani da się przyspieszyć.

Pracują obecnie nad wyrobieniem wypukłego planu arsenału w Cherbourg, tudzież przystani i t. d., w wymiarze jednej tysięcznej części naturalnej wielkości. Będzie to dar od Cesarza dla królowej Wiktorji.

Cesarz przybędzie do Cherbourg dopiero w d. 4 z rana, przyjął bowiem zaproszenie na bal, który miasto Caen wydaje dla niego w dniu 3 sierpnia.

Xiążę Napoleon znalazł najuprzejmniejsze przyjęcie w Limoges. Uderzające podobieństwo rysów Xięcia z Napoleonem I, sprawia na pierwszy rzut oka wielkie wrażenie, a jego łatwość wysłowienia podoba się powszechnie. Xiążę powraca do Paryża we czwartek z rana, równie jak pan Rouher, bo cały dzień środy ma być poświęcony przez xięcia i ministra na obejrzenie zakładu stadtin w Pompadour, o dziesięć lieues od Limoges.

Zapewniają, że xiążę odbędzie we wrześniu pierwszą wycieczkę do Algierji.

Sprawa przekopania międzymorza Panama, jeśli mamy wierzyć dziennikom amerykańskim i angielskim, przybierze wymiary między-narodowe. Mówią o posłaniu floty Stanów Zjednoczonych na wody Nicaragua, dla niedopuszczenia rozpoczęcia robót towarzystwa francuskiego, które zawarło w tym celu ugodę z rządami republiki, od których zależy to międzymorze. Sądziemy, że dzienniki przesadzają ważność tej sprawy. Towarzystwo o którym mowa, nie myśli rozpoczynać swego dzieła bez zezwolenia Stanów Zjednoczonych i wielkich mocarstw europejskich i ten wypadek w żadnym razie nie będzie powo-

— Wacpan, panie Ożarowski. kiedy myślisz rzetelnie i chcesz się na coś przydać ojczyźnie, wybij sobie z głowy te twoje podróże. Zaczęłeś już z szablą wojować, wstąpże zaraz do wojska. Ażeby zaś była pewna nadzieja promocji, wstąp do pułku królewskiej dragonji. Tym sposobem przebłagasz króla za niedorzeczny wybryk, który ci się wydarzył, a kiedy się będziesz aplikował jak trzeba, znajdzie się protekcja.

Tym ostatnim projektem już hetman dobił drażliwego młodzieńca. Spłonął cały jak w ogniu, oczy skrami sypnęły, zdało się jakby myślał: — Hej! żebyś ty był nie hetmanem! nie prawą ręką królewską! — Ale przecież potrafił się zgwałcić. Zaciśnął zęby i zmilczał.

— Cóż? — spytał Denhoff, — niepodobna się waści ten projekt?

— JW. panie! ważne rzeczy. Muszę się nad tém namyśleć, — odpowiedział Ożarowski powolnie i już się kłaniał i chciał odchodzić.

Ale tymczasem hetman, zdaje się, jakby miał cale co innego na myśli. Mimo wyraźnej surowości w obejściu, zdawało się, jakby się

przecież w głębi duszy uśmiechał, jakoż rzekł zaraz:

— A cóżto? już odchodzisz? więc taki koniecznie do Francji?

— Koniecznie, JW. hetmanie, — odpowiedział Ożarowski z zacięciem, — a jeżeliby małego szlachetkę o kilku wioskach na podwodę nie stało, to pieszo pójdzie i dojdzie tam gdzie zamierzył.

To rzekłszy, obrócił się zaraz i wyszedł prędko z komnaty. Wyszedł i szedł jak pijany. Każda żyłka w nim drżała, wszystka krew w nim kipiała jak w kotle. Jeszcze też nigdy na życiu nie czuł w sobietakiego wrzącego gniewu. Jeszcze nigdy przeciw nikomu nie uczuł takiej nienawiści serdecznej, jak teraz przeciw temu dumnemu pankowi, który jednym zamachem we wszystkie najsłabsze strony go zranił. I jego część świętobliwą dla ojca, i jego bitwę zaszczytną, i jego najsłodsze nadzieje na przyszłość, wszystko to ten nielitościwy sztyrca sponiewierał, splugawił, podeptał. Rozranny do głębi serca młodzieniec nie wiedział sam co się z nim działo. Nie szedł też już do gości, tylko się schował w najodleglejszy kąt domu, aby się wca-

le już nie pokazać, dopóki ten nienawistny gość będzie tu bawił.

Tymczasem tutaj gospodarz domu uczył także głęboko tę krzywdę, byłby się nawet żwawo ujmował za tem pocziwy miecznik i miał to ciągle na myśli, ale kiedy na końcu taki zwrot wzięła ta osobliwa rozmowa, uspokoił się o to i nawet w duszy się uradował. Cóżkolwiekbyś bowiem, zawsze Jmć hetman polny litewski został przez młokosa pobitym. Tak to rozumiał miecznik. Czy także tak i Denhoff, trudno było odgadnąć. Jednakże w każdym razie musiał coś uczuć, bo zmilkł na chwilę i nic nie mówił. Patrzył też miecznik na niego ciekawie i czekał aż się odezwie, lecz kiedy to się nie stało, zapytał:

— Cóż, panie Stanisławie, jakże się podobna młodzieniec?

— Fi! — rzecze Denhoff, — duma mospa nie za katy!

(Dalszy ciąg nastąpi).

